

DOI: 10.31393/reports-vnmedical-2023-27(1)-19

УДК: 378(477):341.32

ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Михайлова І. В., Мудрак І. Г.

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, Україна, 21018)

Відповідальний за листування:
e-mail: mminna2016@gmail.com

Статтю отримано 09 січня 2023 р.; прийнято до друку 02 лютого 2023 р.

Анотація. Нищівна війна в Україні створює виклики у забезпеченні якісного освітнього процесу, особливо для здобувачів освіти вищих медичних закладів. Всупереч найскладнішому часу Україна продовжує здійснювати освітній процес там, де дозволяє безпекова ситуація. У статті запропонований оперативний огляд та обговорення пріоритетів системи вищої освіти на 2022-2032 роки, що прийняті Кабінетом Міністрів України напередодні війни 23 лютого 2022 року. В умовах воєнного стану актуальності набуває визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті. Основні пріоритети реформування системи вищої освіти, впровадження яких плануються на післявоєнний період, визначені в документі "Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки та Операційний план її реалізації у 2022-2024 роках", викладеному на офіційному сайті МОН України. У статті обговорено задачі та заходи з реалізації Стратегії з огляду на зменшення деструктивних наслідків, спричинених повномасштабною агресією в Україні. Рестайлінг системи управління закладів вищої освіти та посилення інтеграції України до світового освітньо-наукового простору зміцнить позиції України у світовому освітньому просторі.

Ключові слова: освітній процес, стратегія розвитку вищої освіти, неформальна та інформальна освіта, рестайлінг системи управління закладів ЗВО, безпечна вступна кампанія.

Вступ

Реалізація задач стратегії розвитку вищої освіти в Україні в умовах воєнного стану в зв'язку з повномасштабною агресією в країні потребує оперативного обговорення та подальшого удосконалення.

Матеріали та методи

Для аналізу розвитку вищої освіти України за останні 5 років використано дані офіційного сайту МОН України.

Дослідження виконано авторами в рамках ініціативної роботи.

Результати. Обговорення

Кабінетом Міністрів України (КМУ) напередодні війни 23 лютого 2022 року було прийнято стратегічний документ "Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки та Операційний план її реалізації у 2022-2024 роках" [6], що визначає пріоритети системи вищої освіти України на сучасному етапі розвитку суспільства.

Відповідно до цілей і задач Стратегії КМУ сформовано детальну дорожню карту для реформування системи вищої освіти в післявоєнний період з метою зменшення деструктивних наслідків, що стали результатом повномасштабної агресії РФ проти незалежної України.

У документі запропоновано шляхи реалізації таких стратегічних цілей у системі вищої освіти як ефективність управління, довіра громадян до освітньої та наукової діяльності, забезпечення конкурентної спроможності та привабливості вищої освіти для різних груп населення та інтернаціоналізація вищої освіти України.

Реалізацію ключових завдань з реалізації стратегіч-

них цілей розраховано на період до 2032 року, проте з урахуванням теперішньої ситуації низка понять та заходів, ініційованих вишами в умовах війни на місцях, потребують оперативного обговорення та подальшого удосконалення.

Розвиток інституційного середовища вищої та фахової передвищої освіти потребує запровадження у 2022 році наступних заходів:

- схвалення операційного плану реалізації Стратегії України (2022-2032 роки) на 2022-2024 роки;
- модернізування механізму безпечної вступної кампанії шляхом запровадження НМТ (НМТ - національний мультипредметний тест) [10];
- запровадження визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті (альтернативна до формальної, що здобувається людиною протягом всього життя) та інформальній, що охоплює освітню діяльність у сім'ї, на робочому місці та у повсякденному житті [8];
- створення умов доступу до вищої освіти для "жителів тимчасово окупованих та особливо небезпечних територій" [4];
- денонсування міжнародних зобов'язань щодо співпраці з РФ та республікою Білорусь [2].

Законодавче врегулювання з переосмислення завдань, мережі та доступу до освіти, включаючи значення неформальної та інформальної освіти, а також формування нових моделей професійного розвитку педагогів і медиків закликає створити "моду на неперервне навчання". Стратегією передбачено, що до 2032 року 1 млн осіб отримають визнання результатів навчання неформальної та інформальної освіти.

Серед першочергових планів на 2023 рік передбачено:

1. Модернізацію мережі ЗВО та ЗФПО на предмет оптимального використання державних ресурсів і створення умов для "розширення автономії, корпоратизації та приватизації закладів вищої освіти" [6].

2. Підготовку молоді до національного спротиву та розвиток військової освіти.

Згідно "Плану роботи ВНМУ ім. М. І. Пирогова на 2022-2023 н.р." в університеті впроваджено надання широкого спектру професійних знань, умінь і навичок для мотивування студентів і для формування ідеї національного спротиву. Так, студентською радою ВНМУ ім. М.І. Пирогова заплановано участь в проєкті "Військова пошта". ВНМУ спільно із партнерами виграв грант від DAAD для навчання студентів в умовах військового стану. DAAD - це німецька служба академічних обмінів, що була заснована в 1925 році і стала найбільшою організацією підтримки України у сфері міжнародного академічного співробітництва. Завдяки проєкту "UA-MEDSAT: Сателітне навчання студентів медиків в Україні (UA-MEDSAT: Ukraine MEDical Satellite Teaching)" студенти покращили свої клінічні навички в осінньому семестрі 2022/2023, зокрема спільно з Тернопільським національним медичним університетом та з Нюрнберзьким університетом Юліуса Максиміліана (Німеччина). Навчання відбувалося в асинхронному та синхронному онлайн режимі українською та англійською мовами.

3. "Укрупнення галузей підготовки здобувачів вищої освіти для визначення профілізації закладів вищої освіти" [6].

Становлення системи фахової передвищої освіти та початок формування єдиної системи післяшкільної неуніверситетської освіти за територіальною ознакою передбачає право вищих навчальних закладів (обласних академій і фахових коледжів при ВНЗ) отримувати ліцензії на провадження профільної та допрофесійної підготовки, доступної для старшокласників більшості міських громад регіону [3]. Створюється мережа закладів освіти, які забезпечують здобуття, оновлення та вдосконалення актуальних для локального ринку праці професійних компетенцій.

Рестайлінг системи управління укрупненого закладу

Список посилань - References

- [1] Brandenburg, U., de Wit, H., Jones, E., Leask, B., & Drobner, A. (2020). *Internationalization in Higher Education for Society (IHES). Concept, Current Research and Examples of Good Practice (DAAD Studies)*. Bonn: DAAD.
- [2] Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2022 №355 "Про денонсацію Угод в галузі освіти і науки з Російською Федерацією" [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, March 24, 2022 №355 "About the denunciation of the Agreements in the field of education and science with the Russian Federation"].
- [3] Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. №1187 "Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності" [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, December 30, 2015 №1187 "On the approval of the Licensing conditions

вищої освіти включає інтернаціоналізацію вищої освіти та синергію освіти з бізнесом, що передбачає залучення приватного капіталу в екосистему 70 ЗВО [1, 7, 11]. Також 20 українських ЗВО мають ввійти до 1000 найкращих університетів світу, 200 тисяч іноземних студентів можуть здобути вищу освіту в Україні. Планується запровадити в 50 ЗВО так зване дуальне навчання, тобто поєднане навчання як у закладі з педагогом, що стосується теоретичного матеріалу, так і на виробництві, де проходить практичне навчання [5, 9].

4. "Практична допомога в управлінні закладами вищої та фахової передвищої освіти" [6].

5. "Переведення здобувачів вищої та фахової передвищої освіти пільгових категорій на бюджетне фінансування" [6].

До таких категорій належать учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, діти учасників бойових дій і загиблих захисників України та жителі особливо небезпечних територій. 28 жовтня 2022 року Урядом затверджено Порядок переведення цих категорій здобувачів вищої освіти на навчання за кошти державного бюджету [4]. Максимально очікувана кількість таких студентів у цьому році становить 87 тис.

Висновки та перспективи подальших розробок

1. Основним очікуваним результатом реалізації Стратегії розвитку вищої освіти в Україні в умовах воєнного стану є створення "сучасної ефективної системи вищої освіти", що матиме конкурентоспроможність та відповідну репутацію на світовому ринку освітніх послуг. Її ефективність залежить від фінансової автономії ЗВО та "розширення зв'язків освіти з наукою та бізнесом". Посилення інтеграції України до світового освітньо-наукового простору передбачає зростання кількості іноземних студентів. В умовах воєнного стану існує ризик втрати високих на цей час позицій українських ЗВО.

Отже, запропонований Стратегією рестайлінг системи управління закладів вищої освіти передбачає створення сприятливих і безпечних умов для навчання іноземних студентів, зокрема, в умовах воєнного стану, що має зміцнити позиції країни у світовому освітньому просторі.

for conducting educational activities"].

- [4] Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 р. №1224 "Про затвердження Порядку переведення на навчання за державним замовленням окремих категорій здобувачів фахової передвищої, вищої освіти, які зараховані до закладів фахової передвищої, вищої освіти до 2021 року включно на місця, що фінансуються за кошти фізичних та/або юридичних осіб" [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, October 28, 2022 №1224 "On the approval of the Procedure for the transfer to state-ordered studies of certain categories of applicants of vocational pre-university and higher education who are enrolled in institutions of vocational pre-university and higher education until 2021, inclusive, to places financed by the funds of individuals and/or legal entities"].

- [5] Cabinet of Ministers of Ukraine. (2018). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 №660-р "Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти" [Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine, September 19, 2018 №660-p "On the approval of the Concept of training specialists in a dual form of education"].
- [6] Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. №286 "Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки" [Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine, February 23, 2022, №286 "On the Approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022-2032"].
- [7] Helms, R. M., Rumbley, L. E., Brajkovic, L., & Mihut, G. (2015). Internationalizing Higher Education Worldwide: National Policies and Programs. American Council on Education, The Boston College Center for International Higher Education. DOI: 10.13140/RG.2.2.12513.51044
- [8] Ministry of Education and Science of Ukraine. (2022). Наказ Міністерства Освіти і Науки України від 08.02.2022 р. №130 "Про затвердження Порядку визнання у вищій і фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти" [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, February 8, 2022 №130 "On the approval of the Procedure for recognition in higher and professional pre-university education of learning results obtained through non-formal and/or informal education"].
- [9] Ministry of Education and Science of Ukraine. (2019). Наказ Міністерства Освіти і Науки України від 12.12.2019р. №1551 "Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти" [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, December 12, 2019 №1551 "On the approval of the Regulation on the dual form of obtaining professional (vocational and technical) education"].
- [10] Ministry of Education and Science of Ukraine. (2022). Наказ Міністерства Освіти і Науки України від 12.05.2022 р. №433 "Про затвердження Порядку проведення у 2022 році національного мультипредметного тесту" [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, May 12, 2022 №433 "On the approval of the Procedure for conducting the national multi-subject test in 2022"].
- [11] Stepanenko, E. V., Zinchenko, V. V., Andrushchenko, T. V., Gorbunova, L. S., Debych, M. A., & Sikorska, E. M. (2015). *Аналіз зарубіжного досвіду інтернаціоналізації вищої освіти на основі культурно-гуманітарних стратегій*. [Analysis of foreign experience of internationalization of higher education based on cultural and humanitarian strategies]. Київ: Вища освіта України, 3(2) - Kyiv: Higher Education of Ukraine, 3(2).

ON THE IMPLEMENTATION OF THE STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE UNDER MARTIAL LAW

Mykhaylova I. V., Mudrak I. H.

Annotation. The devastating war in Ukraine creates challenges in ensuring a high-quality educational process, especially for students of higher medical institutions, for whom live communication and learning within the walls of the hospital is extremely important. Despite the most difficult times, Ukraine continues to carry out the educational process where the security situation allows. The article offers an operational review and discussion of the priorities of the higher education system for 2022-2032, adopted by the Cabinet of Ministers of Ukraine on the eve of the war on February 23, 2022. In the conditions of martial law, the recognition of learning results obtained in non-formal and informal education is gaining relevance. The main priorities of reforming the higher education system in the post-war period are defined in the "Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022-2032 and the Operational Plan for its Implementation in 2022-2024", published on the official website of the Ministry of Education and Science of Ukraine. Tasks and measures for the implementation of the Strategy with a view to reducing the destructive consequences caused by full-scale aggression in Ukraine were discussed. Restyling the management system of higher education institutions and strengthening Ukraine's integration into the global educational and scientific space will strengthen Ukraine's position in the global educational space.

Keyword: educational process, Strategy for the Development of Higher Education, non-formal and informal education; restyling the management system of higher education institutions; safe admission campaign.